

SENA SEKULIĆ-GVOZDANOVIĆ
(1916.-2002.)

U Zagrebu je 26. studenog 2002. preminula Sena Sekulić-Gvozdanović, *professor emeritus* Sveučilišta u Zagrebu, povjesničarka i nezaboravna sudionica razdoblja od preko pola stoljeća razvoja znanstvenoga i nastavnog rada na Arhitektonskom fakultetu u Kačićevoj 26.

Rođena je 12. travnja 1916. u Banjoj Luci, a od 1920. živjela je u Zagrebu. Uz klasičnu gimnaziju pohađala je djelomice i Muzičku akademiju. Odabravši Arhitektonski odjel Tehničkoga fakulteta studirala je na zagrebačkom Sveučilištu, te 1940. stekla akademski stupanj diplomiranog inženjera arhitekture. Isprva je radila u Arhitektonskom birou Viličić, te zatim u atelijeru Kauzlarić, da bi 1946. bila izabrana kao prva žena asistent na Tehničkom fakultetu. Habilitirala je 1960., a zatim 1962. izabrana za docenta na Katedri za povijest i oblike arhitekture. Na istoj katedri, koja će kasnije dobiti novi naziv (razvoj arhitekture), postala je 1970. izvanredni profesor, a nakon obrane disertacije *Crkve-tvrđave u Hrvatskoj*, 1975. i redoviti profesor na predmetu povijesni razvoj arhitekture. Uz to bila je i prodekan, te zatim od 1979. do 1981. dekan Arhitektonskoga fakulteta.

Usprkos zakonskoj prisili na mirovinu koja ju je zatekla godine 1987., nije napustila kabinet na Arhitektonskom fakultetu nego je neumorno nastavila znanstvenoistraživački rad, svakodnevno, gotovo do svojega posljednjega trenutka.

Područje njezinoga znanstvenog i nastavnog rada obuhvaća razvoj arhitekture staroga, srednjeg i novog vijeka, stare gradove, crkve-tvrđave, utvrđene samostane, tipologiju urbanih struktura, vrtnu arhitekturu, arhitektonsku esejistiku i kritiku.

Dugogodišnju potragu za znanstvenim interpretacijama povijesnoga razvoja u arhitekturi na hrvatskom tlu zasnivala je posebice na srednjovjekovnim gradovima-burgovima, isprva na području između Save i Gvozda, na lokalitetima poput Modruša, Tounja, Perne, Gvozdanskog, Lipovca, Zvečaja, Petrinje, Zrina, Prevršca, Zimića i drugih. Istraživanja je proširila i na druga područja, obrađujući mnoge stare slavonske gradove počevši od Čazme i Đurđevca, sve do Iloka i Slankamena. Njezin rad na mnogobrojnim lokalitetima, uvijek uz

pratnju svojih suradnika i studenata, obogatio je registar povijesno važnih objekata te prerastao na istraživanje mreže, s konačnim ciljem utvrđivanja jasne slike teritorijalne organizacije kontinentalne Hrvatske u srednjem vijeku, s ondašnjim naseljima, komunikacijama i fortifikacijama, posebno specifičnim oblikom fortificiranih sakralnih objekata. Svojim istraživanjima obuhvatila je litoralni pojas i jug Hrvatske.

Znanstveni i publicistički opus Sene Sekulić-Gvozdanović obuhvaća preko 250 radova, a njene knjige, primjerice: *Crkve-tvrđave u Hrvatskoj* iz 1995., *Žena u arhitekturi* (Tragom žene kreatora i žene teoretičara u povijesti arhitekture) iz 1998. i druge, ističu jednu iznimnu osobu promotora kulture, znanosti i kreativnih arhitektonskih umijeća, te nadasve zaštite hrvatske kulturne baštine. U brizi za to povijesno nasljeđe postala je i članom Družbe braće hrvatskoga zmaja, u kojoj sa svojom završnom knjigom iz 2000., o osebujnom stvaratelju arhitektu Jurju Denzleru, simbolički zahvaljuje svojem profesoru za svoj izbor puta u svijet povijesti i oblika arhitekture.

Sena Sekulić-Gvozdanović uz bogat je znanstvenoistraživački opus ostvarila i istaknutu arhitektonskoprojektantsku djelatnost. Suradivala je s prof. Kauzlarićem na kapitalnim objektima hrvatske kulture, na projektima i gradnjama Arheološkog muzeja i stalne izložbe crkvene umjetnosti u Zadru, te Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu. Među njezinim djelima izdvajaju se projekti kao što su: obnova kapele i okolnih prostora u ludbreškom dvorcu iz 1968., projekt obnove gotičkog "Meraja" u Vinkovcima za galeriju Radauš iz 1977., te projekt obnove dvorca Januševac (s prof. Zvonimirom Vrkljanom) godine 1985. Realizirala je stambene blokove u Zadru, 1956. Sv. Iliju, a godinu poslije i blok Kerševan. Godine 1971. obnovila je crkvu u Voćinu, a 1973. i interijer crkve u Gučoj Gori. Uspješno je sudjelovala na arhitektonskim natječajima, primjerice 1953. dodijeljena joj je prva nagrada za projekt restauracije starog grada Siska, zatim treća nagrada za Islamski centar u Zagrebu, kao i otkup za zgradu RTV u Zagrebu, oba 1963. Svoju neiscrpnu radnu energiju i kreativnu svježinu dokazuje i 1993. s prvim plasmanom na natječaju za jugoistočni dio Griča u Zagrebu.

Njezin opus ostvario je i druga akademska i društvena priznanja, primjerice medalju Krakowskoga sveučilišta 1983., te povelje: počasnoga člana Konzervatora Hrvatske 1985., zatim Sveučilišta u Zagrebu 1988., te povelju "za izniman prinos razvoju tehničkih znanosti" 1989.

Za svoje životno djelo primila je Nagradu "Viktor Kovačić" Saveza arhitekata Hrvatske 1983., a u lipnju 1998. i najvišu hrvatsku Nagradu u kulturi "Vladimir Nazor".

Sena Sekulić-Gvozdanović bila je član mnogobrojnih međunarodnih udruženja kao što su Museum of Modern Art u New Yorku od 1962.; Société Française d'Archeologie u Parizu od 1965.; Archaeological Institute of America u New Yorku od 1970.; Center of Medieval Art-Cloisters u New Yorku od 1971.; Society of Architectural Historians u Philadelphiji od 1973.; Society of Archaeology u Washingtonu od 1975. i drugih. Zapaženim priopćenjima i gostujućim predavanjima u inozemstvu, povezanošću sa svijetom i razmjenom na znanstvenom polju pridonosila je kulturnom pozicioniranju Hrvatske. Isključivo njenom

Sena Sekulić-Gvozdanović

zaslugom Hrvatsku su istraživački posjetili istaknuti svjetski autori, primjerice urbani historik Jane Jacobs.

Sena Sekulić-Gvozdanović izabrana je za člana suradnika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 6. lipnja 1975. te ponovno izabrana 31. ožujka 1980. i 17. svibnja 1990. Za dopisnoga člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti izabrana je 18. svibnja 2000.

Njezina životna orijentacija na područje kulturne baštine i povijesnih uvjetovanosti razvoja arhitekture tek je u posljednjoj četvrtini prošloga 20. stoljeća stvarno utkana u normativnu teoriju nastanka arhitektonskoga djela. Ranije razdoblje vladavine moderne arhitekture i njezine avangarde bilo je zasnovano na rezu s prošlošću. Biti sljedbenikom zaštite povijesne arhitektonske baštine, u takvom svjetskom ozračju, vrhunilo je neustrašivom intelektualnom hrabrošću. Utoliko je veći spomen na djelo i jedinstvenu osobnost Sene Sekulić-Gvozdanović.

Velimir Neidhardt